

Aplikace matematiky

Ivan Havel; Petr Liebl

Zprávy. K šedesátinám člena korespondenta ČSAV Miroslava Fiedlera

Aplikace matematiky, Vol. 31 (1986), No. 2, 163–165

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/104194>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1986

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

ZPRÁVY

K ŠEDESÁTINÁM ČLENA KORESPONDENTA ČSAV
MIROSLAVA FIEDLERA

Letos v dubnu se dožívá šedesáti let významný československý matematik prof. RNDr. Miroslav Fiedler, DrSc., člen korespondent ČSAV, vedoucí vědeckého úseku Matematické struktury a modely Matematického ústavu ČSAV. Stojí uprostřed intenzivní vědecké, pedagogické a organizační práce a to není vhodná doba k něja-

kému bilancování. Je to však příležitost, abychom si připomněli jeho dosavadní práci a jeho vliv na poválečný vývoj naší matematiky.

Svou vědeckou dráhu začínal M. Fiedler pracemi v geometrii. Brzy rozšířil svůj vědecký zájem na teorii matic, kde pak dosáhl svých nejnámějších výsledků, na numerické metody, především lineární algebry, na teorii grafů a aplikace lineární algebry. Seznam jeho publikací obsahuje nyní 115 vědeckých prací*) a významnou monografii o speciálních maticích, jejíž anglický překlad je právě v tisku. Prof. Fiedler je spoluautorem dalších dvou matematických knížek, jakož i editorem tří sborníků mezinárodních konferencí o teorii grafů. Přeložil do češtiny také tři sovětské matematické knihy. Je vedoucím redaktorem časopisu *Czechoslovak Mathematical Journal* a členem redakčních rad dalších pěti matematických časopisů, z toho tří zahraničních.

Numerickým metodám se M. Fiedler věnuje od roku 1955. Časopis *Aplikace matematiky* ostatně zahájil svůj vědecký život v r. 1956 Fiedlerovým článkem o numerickém řešení algebraických rovnic, který vyšel jako první článek prvního čísla. Jeho práce o numerických metodách lineární algebry vycházejí z hlubokého poznání jemných vlastností matic. Jsou poučné i v tom, jak ukazují jednotu abstraktní a numerické matematiky.

Osobitým rysem vědecké činnosti prof. Miroslava Fiedlera je jeho spolupráce s prof. Vlastimilem Ptákem. Začali publikovat společné články jako mladí vědečtí pracovníci a pokračovali v tom i v době, kdy se oba stali vedoucími vlastních oddělení Matematického ústavu. Napsali spolu 19 prací, v nichž se kombinuje chápání funkcionálně analytické V. Ptáka s geometrickým a algebraickým M. Fiedlera. Jejich tvůrčí dvojice, založená na pevném osobním přátelství a úctě ke schopnostem druhého, je mladším pracovníkům příkladem přínosu týmové práce.

Když se prof. Fiedler dověděl, že šedesát let odolávající Van der Waerdenovu hypotézu o permanentech dvojité stochastických matic dokázal Jegoryčev v Krasnojarsku netriviálním použitím výsledků z třicátých let o smíšených objemech, poznamenal, že to ukazuje, jak je cenné, když někdo zná dobře dvě různé oblasti matematiky. Tento příležitostný výrok dobře charakterizuje význačný rys vědecké práce prof. Fiedlera. Dovede jedinečně použít třeba poznatku o simplexech nebo myšlenky z teorie grafů k objevení věty o maticích, nebo uvidět geometrickou souvislost v problému numerické matematiky.

Osobní styk s vynikajícím matematikem přináší hluboké zážitky. Mnoho matematiků nezapomene, jak M. Fiedler, konfrontován s matematickým problémem, po krátkém zamyšlení navrhne řešení nebo protipříklad k příliš směle hypotéze.

Zatím jsme se zabývali jen vědeckou činností prof. Fiedlera. Úctyhodná je však i jeho pedagogická a organizační činnost. Přednášel na univerzitě v Praze, Bratislavě i Košicích, ale také na několika amerických univerzitách, vede diplomové a kandi-

*) Úplný seznam dosavadních Fiedlerových publikací je součástí článku J. Sedláčka a A. Vrby K šedesátinám prof. Miroslava Fiedlera v *Časopise pro pěstování matematiky* 111 (1986), č. 2, který také zsvěceně rozebírá nejvýznamnější vědecké výsledky prof. Fiedlera.

dátské práce. Od r. 1955 do r. 1984 vedl v Matematickém ústavu oddělení; od té doby je vedoucím jednoho ze dvou vědeckých úseků. Je místopředsedou vědeckého kolegia matematiky ČSAV, předsedou čs. národního komitétu matematického a členem hlavního výboru JČSMF.

Významný je Fiedlerův trvalý zájem o středoškolskou matematiku. Spolu s akademikem Novákem a prof. Zelinkou dosáhli toho, že Matematický ústav má v rámci ČSAV jedinečné postavení v oblasti vyučování „svého“ předmětu v čs. všeobecně vzdělávacím školství.

Od r. 1951 M. Fiedler trvale spolupracuje s Matematickou olympiádou. Vymyslel pro ni desítky kvalitních úloh a inspiroval vznik dalších, psal publikace pro MO, přednášel na soustředěních řešitelů MO, hodnotil soutěžní řešení, spolupracoval na Mezinárodních matematických olympiádách. Významně ovlivnil matematickou úroveň MO v Československu a přivedl několik generací mladých matematiků k práci v ní. Nyní je místopředsedou ústředního výboru MO. Jeho celoživotní zájem o zachycení a výchovu matematických talentů mezi středoškoláky se projevil i v práci, kterou věnoval osnovám a učebnicím pro gymnázia se zaměřením na matematiku a v práci v komisi JČSMF pro talentované žáky, jejíž je předsedou. Podílel se také na tvorbě české školské matematické terminologie jako člen terminologické komise a posuzuje osnovy a učebnice matematiky pro základní a střední školy.

Nikdo nepochybuje, že M. Fiedler v dalších letech vykoná pro matematiku a naši socialistickou společnost ještě mnoho práce. Přejeme mu hodně úspěchů.

Ivan Havel, Petr Liebl